

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV ÖST RAPPORT 2005:3
ARKEOLOGISK UTREDNING, ETAPP 2

Ledberg–Lärbo

*Ledberg 10:1 och Lärbo 3:6
Ledbergs socken
Linköpings kommun
Östergötland*

Dnr 421-2214-2004

Anna Molin

UV ÖST RAPPORT 2005:3

ARKEOLOGISK UTREDNING, ETAPP 2

Ledberg-Lärbo

Ledberg 10:1 och Lärbo 3:6

Ledbergs socken

Linköpings kommun

Östergötland

Dnr 421-2214-2004

Anna Molin

Riksantikvarieämbetet

Avdelningen för arkeologiska undersökningar

Riksantikvarieämbetet

Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV Öst

Roxengatan 7, 582 73 Linköping

Tel. 013-24 47 00

Fax 013-10 13 24

uvost@raa.se

www.raa.se/uv

Produktion och layout Britt Lundberg

Grafik Lars Östlin

Utskrift UV Öst, Linköping 2005

Kartor ur allmänt kartmaterial, ©Lantmäteriverket, 801 82 Gävle. Dnr L 1999/3.

© 2005 Riksantikvarieämbetet

UV Öst, Rapport 2005:3

ISSN 1404-0875

Innehåll

Bakgrund	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Syfte och metod	6
Resultat	7
Utvärdering och vidare åtgärder	7
Referenser	7
<i>Arkiv</i>	<i>7</i>
Administrativa uppgifter	7

Fig 1. Utdrag ur Topografiska kartans blad Linköping 8F NO med utredningsområdet markerat. Skala 1:50 000.

Arkeologisk utredning, etapp 2

Ledberg–Lärbo

På uppdrag av Länsstyrelsen, Kulturmiljöenheten, i Östergötland, har Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar UV Öst, utfört en arkeologisk utredning, etapp 2 inom Ledberg 10:1 och Lärbo 3:6, Ledbergs socken, Linköpings kommun, Östergötland. Utredningen utfördes efter ett beslut från Länsstyrelsen den 16 juni 2004 och föranleddes av en planerad Jordkabelförläggning, 12 KV-kabel. Exploatorer var Linköping Kraftnät AB, Carl-Gustaf Danielsson.

Den arkeologiska utredningen, etapp 2 konstaterade att det inom den aktuella exploateringsytan finns spår av förhistoriska aktiviteter. Då kabelnedläggningen inte gör någon större åverkan på de befintliga fornlämningarna, får vidare åtgärder inte anses vara nödvändiga. Undersökningsytan bedöms därmed ur arkeologisk synvinkel vara klar för exploatering. Inga vidare åtgärder föreslås.

Ovanstående bedömning är ett förslag, som utgör ett av de underlag Länsstyrelsen har att ta ställning till vid en eventuell ansökan om exploatering.

Bakgrund

Inför en planerad Jordkabelförläggning, 12 KV-kabel, inom Ledberg 10:1 och Lärbo 3:6, Ledbergs socken, Linköpings kommun, Östergötland, utförde Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar, UV Öst en arkeologisk utredning, etapp 2. Storleken på utredningsområdet uppgick till ca 270 löpmeter. Närområdet kring framförallt Ledberg är sedan tidigare rikt på fornlämningar vilket indikerade att utredningsområdet troligen nyttjats under förhistorisk tid.

Enligt tidigare ärende, Länsstyrelsens diarienummer 431-7777-04, (UV Öst dnr 421-2005-2004) pågår arbete med upprättande av detaljplan för cirka nio nya enbostadshus inom Ledberg 10:1, ungefär 1,3 km sydost om Ledbergs kyrka, och exploatorer Skogsmäster AB behöver utreda de arkeologiska förutsättningarna. UV Öst har för detta ärende upprättat en undersökningsplan och en kostnadsberäkning som skickats in till Länsstyrelsen. Aktuell remiss gäller nedgrävning av en 12 KV-kabel i anslutning till de planerade husen. I detta skede har Länsstyrelsen i Östergötlands län uppdragit åt UV Öst att göra en arkeologisk utredning, etapp 2, inför den planerade schaktningen, i syfte att avgöra om exploateringen berör lagskyddad fornlämning.

Den arkeologiska utredningen genomfördes efter beslut från Länsstyrelsen i Östergötlands län och fältarbetet utfördes av Anna Molin, som också svarade för rapportarbetet. Föreliggande rapport redovisar resultatet av den arkeologiska utredningen.

Topografi och fornlämningsmiljö

Det planerade exploateringsområdet ligger cirka 1 km från socknens administrativa centrum, kyrkkullen, med kyrka, skola från 1880, lärarbostad, komministerboställe och ett par gårdar. Såväl kyrkkullen som den magnifika gravhögen "Ledbergs kulle" är monumentalt belägna på höjden mellan Lillån och Svartån. På kyrkogården finns den så kallade Ledbergsstenen, en runsten med bildframställningar. Kyrkkullen med omgivning ingår i Riksintresse E35. Enligt sägnen skall ett fältslag ha hållits på Tomtas och Ledbergs åkergården. Båda regenterna skall ha omkommit, den ena begravdes i Ledbergs kulle och den andre i högen i Tomtas norra gårde (Östergötlands fornminnesförening 1956 – 57, s 157).

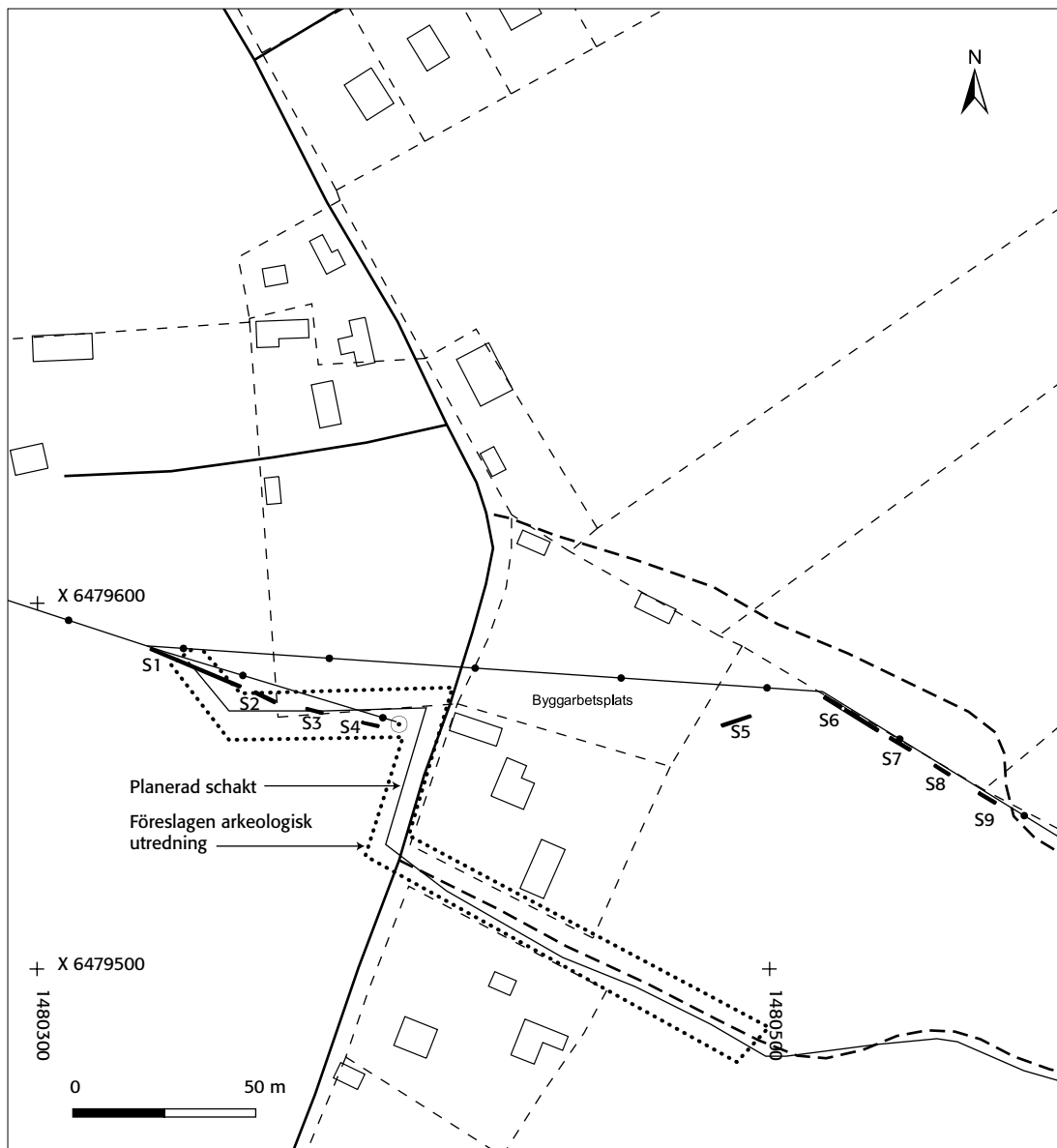

Fig 2. Schakt 1 – 9 på undersökningsytan. Skala 1:2000.

Aktuellt utredningsområde ligger utanför Riksintresseområdet och innehåller inga registrerade fornlämningar. Cirka 500 m sydväst om området finns dock en koncentration av lämningar, RAÄ 31 (grav?), RAÄ 32 (grav/boplatsområde), RAÄ 35 (boplats?) samt resterna av vad som sannolikt varit den stora gravhögen vid Tomta, RAÄ 36, samtliga Ledbergs socken. Cirka 300 m sydsydväst om utredningsområdet, i höjd med Björkliden, har en stenyxa påträffats, RAÄ 28.

Syfte och metod

Syftet med den arkeologiska utredningen, etapp 2, var att med hjälp av sökschaktsgrävning utröna om en fast fornlämning berörs av det planerade exploateringsprojektet. Utredningen inleddes med arkiv och kartstudier för att få kännedom om områdets registrerade fornlämningar och tidigare arkeologiska utredningar och undersökningar.

Vid själva utredningen banades matjorden på exploateringsytan skiktvis av med hjälp av grävmaskin, ned till orörd mark och anläggningsnivå. Avbaningen skedde i form av söschakt vilka fick en sammanlagd längd om ca 80 m. Schakten dokumenterades med handritning och bearbetades därefter i Arc-View.

Resultat

Utredningsytan sträcker sig i stora drag i Ö – V riktning, längs med tomtgränser och befintlig kraftledning. Inom området grävdes 9 sökschakt vilka sammanlagt omfattade ca 80 löpmeter. Sökschakten banades av med hjälp av grävmaskin och nummerades S1 – S9. I schakten framkom endast en anläggning av förhistorisk karaktär, i form av en härdbotten (A1) på områdets Ö del. Härden (A1), var ca 0,30x0,25 m i diameter och mycket kolrik. Härden påträffades i S6, under ett 0,10 m tjockt, gulflammigt, humöst lager, (L3), vilket hade inslag av kol och sot. L3 sträckte sig ca 30 m och påträffades i S6 samt S7 (se fig 2). Härden var dessutom grävd igenom ytterligare ett lager (L4), vilket var 0,07 m tjockt och innehöll flammig humus uppblandad med vit mo. L4 följer sannolikt samma sträckning som L3, men på grund av att L4 ändrade karaktär i S7, till gulaktig sandig humus, fick det i S7 ett annat lagernummer, L5. På områdets V del påträffades ett 0,18 – 0,20 m tjockt lager (L1), vilket innehöll gulflammig humus.

I övrigt påträffade exploatören vid ett senare tillfälle ytterligare en härd (A2) då en befintlig asfaltväg skulle tas bort (se fig 2).

På den V delen av området bestod förnan av 0,20 – 0,25 m brun humus med enstaka inslag av grus, medan förnan på den Ö delen av området bestod av mellan 0,30 – 0,45 m brun homogen humus. Undergrunden varierade mellan gul sand samt gul stenig sand på den V delen och gul sand med stråk av vit mo på den Ö delen.

Utvärdering och vidare åtgärder

Vid den arkeologiska utredningen, etapp 2, konstaterades att den aktuella exploateringsytan visar spår av förhistorisk aktivitet. Då kabelnedläggningen inte gör någon större åverkan på de befintliga fornlämningarna, får vidare åtgärder inte anses nödvändiga. Undersökningsytan bedöms därmed ur arkeologisk synvinkel vara klar för exploatering. Inga vidare åtgärder föreslås. Ansökan om tillstånd till exploatering skall sökas hos Länsstyrelsen, som fattar beslut i ärendet.

Linköping i januari 2005

Anna Molin

Referenser

Arkiv

Fornminnesregistret.

Lantmäteriet, forskningsarkivet, Gävle.

Östergötlands fornminnesförening 1956 – 57.

Administrativa uppgifter

Riksantikvarieämbetets dnr: 421-2214-2004.

Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet: 431-9169-04, 2004-06-16.

Projektnummer: 1520594.

Undersökningstid: 22 september 2004.

Exploateringsyta: Ca 270 löpmeter.

Undersökt yta: 80 löpmeter.

Läge: Ekonomiska kartan, blad 8F 5g, edition 2, x6479400, y1480300.

Koordinatsystem: Rikets, 2,5 gon V.

Koordinater för undersökningsytans mittpunkt: x6479600, y1480400.

Höjdsystem: RT 1970.

Arkiv: –

Fynd: –

Intrasisnummer: O200465.